

Súd: Okresný súd Stará Ľubovňa
Spisová značka: 4P/157/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8523201459
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Sroková
ECLI: ECLI:SK:OSSL:2024:8523201459.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Stará Ľubovňa sudkyňou JUDr. Janou Srokovou v právnej veci starostlivosti súdu o mal. deti A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX, a B. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Obcou Kolačkov, deti rodičov: matky – D. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX a otca – neuvedený, na návrh Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, v konaní o uloženie výchovného opatrenia, takto

rozhodol:

I. Súd u r č u j e nad výchovou maloletých detí, A. B., nar. XX.XX.XXXX a B. B., nar. XX.XX.XXXX, výchovné opatrenie, a to opakovane odníma maloleté deti, A. B., nar. XX.XX.XXXX a B. B., nar. XX.XX.XXXX, z osobnej starostlivosti matky D. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX a opakovane nariaďuje maloletým deťom pobyt v Centre pre deti a rodiny Liptovský Hrádok, Hviezdoslavova 149, Liptovský Hrádok, za účelom zabezpečenia úpravy rodinných a sociálnych pomerov u maloletých detí, a to na obdobie šiestich mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Súd u k l a d á matke maloletých detí D. B., nar. XX.XX.XXXX povinnosť spolupracovať s Centrom pre deti a rodiny Liptovský Hrádok, Obcou Kolačkov a Orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

III. Súd bude sledovať plnenie účelu opakovaného výchovného opatrenia v spolupráci s Centrom pre deti a rodiny Liptovský Hrádok, Obcou Kolačkov a Orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a bude hodnotiť účinnosť výchovného opatrenia priebežne tak, aby pred uplynutím obdobia šiestich mesiacov, od právoplatnosti tohto rozsudku o jeho uložení, zhodnotil splnenie jeho účinnosti.

IV. Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trovu tohto konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, návrhom doručeným tunajšiemu súdu dňa 21.12.2023 žiadal opakovane uložiť výchovné opatrenie nad výchovou mal. detí A. a B. B., a to opakovane odňať mal. deti z osobnej starostlivosti matky a nariaďiť pobyt v CDR Liptovský Hrádok.

2. Svoj návrh odôvodnil tým, že tunajší úrad vedie spisovú dokumentáciu mal. detí od roku 2015. Mal. deti A. B., nar. XX.XX.XXXX a mal. B. B., nar. XX.XX.XXXX sú v Centre pre deti a Liptovský Hrádok umiestnení od 17.06.2023 na základe Uznesenia Okresného súdu Stará Ľubovňa o nariadení neodkladného opatrenia 4P/41/2023 zo dňa 03.04.2023, uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 22.04.2023. Rozsudkom Okresného súdu Stará Ľubovňa 4P/50/2023 zo dňa 24.05.2023, ktorý právoplatnosť nadobudlo 17.06.2023, bolo nad výchovou maloletých detí A. B. a B. B. uložené výchovné opatrenie pobytovou formou na obdobie šesť mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, za účelom sanácie rodiny. Uložené výchovné opatrenie nesplnilo svoj účel. Následne tunajší úrad podal na Okresný

súd v Starej Ľubovni návrh na nariadenie neodkladného opatrenia na ponechanie maloletých detí v starostlivosti zariadenia na výkon rozhodnutia súdu. Súd návrhu vyhovel. Aktuálne sú mal. deti A. a B. v starostlivosti CDR Liptovský Hrádok.

Tunajší úrad počas sledovaného obdobia spolupracoval s Centrom pre deti a rodiny Liptovský Hrádok, Obcou Kolačkov a jej terénnymi pracovníkmi. Výkon opatrení bol zameraný na zabezpečenie úpravy rodinných a sociálnych pomerov maloletých detí. Pred umiestnením detí do zariadenia bolo rodine poskytované sociálne poradenstvo, terénna sociálna práca v rodine, do práce s rodinou bolo zapojené Centrum pre deti a rodiny TENENET, o. z.

V rodine maloletých detí, tunajší úrad vykonal sociálne šetrenie, počas ktorého bola prítomná matka a starý otec. Matka uviedla, že si želá, aby sa mal. deti vrátili domov. To isté želanie vyslovil aj starý otec. Tunajší úrad však počas šetrenia zistil, že domácnosť bola zanedbaná, nenachádzali sa tam žiadne potraviny a ani hygienické potreby. V domácnosti bol neporiadok, matka mala na sebe špinavé oblečenie. Vyjadrila sa, že je opäť tehotná. Domnelý otec maloletých detí bol v čase šetrenia v práci v Moldave nad Bodvou, kde si privyrába ako lesník. U zamestnávateľa si podľa slov matky odkladá určitú finančnú čiastku. Tunajší úrad v závere sociálneho šetrenia zhodnotil, že návrat maloletých detí do rodinného prostredia nie je možný, nakoľko nie sú vytvorené vhodné životné podmienky.

Rodine bola ponúknutá aj možnosť spolupráce s CDR TENENET, o. z., kde práca s rodinou bola celé obdobie trvania zameraná najmä na úpravu rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa v zmysle § 11 ods. 3 písm. b) bod 2. zákona 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí asociálnej kuratele a o zmene a doplnení zákonov v znení neskorších predpisov. CDR vo svojej záverečnej správe zo dňa 30.11.2023 uviedlo, že matka verbálne prejavuje záujem o to, aby sa všetky maloleté deti vrátili domov, ale jej konanie k tomu nesmeruje. Matka je nesamostatná a má svoju predstavu o tom, že sa deti vrátia domov po uplynutí šiestich mesiacov. Otec prejavuje záujem o návrat detí do rodiny aj verbálne aj svojím konaním. U svojho zamestnávateľa má našetrené financie, ktoré chce použiť na stavebný materiál, aby bolo možné postaviť základy ich nového domova v blízkosti jeho rodiny. CDR má za to, že rodičia verbálne prejavujú záujem o návrat detí do rodinného prostredia, avšak ich aktivita nie je postačujúca nato, aby dokázali zabezpečiť vhodné a bezpečné prostredie pre všetky svoje maloleté deti.

Centrum pre deti a rodiny Liptovský Hrádok uvádza, že maloleté deti A. B. a B. B. sú v zdravotnej starostlivosti pediatickej ambulancie MUDr. Gabryšovej. Absolvovali aj prehliadku v stomatologickej ambulancii MUDr. Medveckej. Deti sú vedené k samoobslužným a hygienickým návykom, ktoré si postupne osvojujú. Rodičia sa s maloletými deťmi denne kontaktujú, avšak deťom podávajú zavádzajúce informácie, že idú domov. Rodičia tiež prejavujú záujem aj o osobný kontakt v rámci finančných možností. Matka maloletých detí však nie je evidovaná ako uchádzač o zamestnanie a nikde nepracuje..

Maloletá A. toho času navštevuje v školskom roku 2023/2024 prvýkrát Materskú školu Bublínka, UL Čs. brigády v Liptovskom Mikuláši. Zdravotný stav maloletého B. sa počas pobytu v zariadení výrazne zlepšil. V závere správy CDR Liptovský Hrádok uvádza, že v súčasnej dobe nie je možné zverenie maloletých detí do náhradnej osobnej starostlivosti, náhradnej rodinnej starostlivosti ani profesionálnej náhradnej rodiny. Na základe odporúčania CDR Liptovský Hrádok bolo do práce s rodinou zapojené Centrum pre deti a rodiny Liptovský Hrádok na vykonávanie ambulantných a terénnych opatrení metódou stretnutia rodinného kruhu a na zorganizovanie SRK. CDR Liptovský Hrádok odporúča, aby pracovník tímu pre stretnutie rodinného kruhu vykonával opatrenia na úpravu rodinných a sociálnych pomerov detí podľa § 11 ods. 3 písm. b) bod 2 Zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Bytové pomery rodičov sú nezmenené. Rodičia bývajú v drevenom dome, v ktorom sa nachádza jedna miestnosť. Spoločnú domácnosť tvoria matka, domnelý otec a starý otec maloletých detí. Zariadenie domácnosti tvorí starší. Účelový nábytok nevyhnutnej potreby. Elektrina je zavedená, vodu si nosia z horského prameňa, kúrenie je na tuhé palivo a piecka slúži aj na prípravu stravy. Na spanie rodičom slúžia tri postele. WC je suché. Hygiena domácnosti bola počas šetrení zanedbaná. Pani D. opakovane uviedla, že jej maloleté deti chýbajú a chcela by ich mať doma.

Tunajší úrad okresnému súdu podal správu k vyhodnoteniu výchovného opatrenia v konaní 4P/50/2023. Na základe vyššie uvedených dôvodov tunajší úrad poukazuje, že naďalej nie je možný návrat mal. detí do biologickej rodiny. Výchovné opatrenie neplní svoj účel. Rodina naďalej nemá vytvorené vhodné životné podmienky pre návrat maloletých detí do rodinného prostredia, ich domácnosť je zanedbaná, špinavá, nedokáže zabezpečiť základné potraviny a hygienické potreby. Matka a domnelý otec verbálne prejavujú záujem o návrat detí do rodinného prostredia, avšak ich aktivita nie je postačujúca na to, aby dokázali zabezpečiť vhodné a bezpečné prostredie pre všetky svoje maloleté deti. Tunajší úrad navrhol, aby súd začal konanie vo veci uloženia opakovaného výchovného opatrenia.

V rodine mal. detí B. tunajší úrad naďalej vykonáva opatrenia SPODaSK. Obaja rodičia sa zúčastnili stretnutia rodinného kruhu, ktoré zorganizovalo Centrum pre deti a rodiny Liptovský Hrádok dňa 06.12.2023, kde sa nastavil plán práce s rodičmi a blízkymi príbuznými maloletých detí A. a B.. Hlavným cieľom stretnutia bolo vytvoriť vhodné životné podmienky pre návrat detí do rodinného prostredia a spolupráca rodičov so zainteresovanými subjektmi.

3. Tunajší súd uznesením č. k. 4P/157/2023-12 zo dňa 18.01.2024 ustanovil mal. deťom kolízneho opatrovníka Obec Kolačkov.

4. Súd lustráciou v súdnom registri zistil, že mal. deti sú na základe neodkladného opatrenia tunajšieho súdu č.k. 4P/150/2023 zo dňa 05.12.2023 v starostlivosti Centra pre deti a rodiny /CDR/ Liptovský Hrádok. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28.12.2023 a teda mal. deti sa toho času aktuálne opakovane nachádzajú v uvedenom zariadení.

5. Súd ďalej konštatuje, že pod číslom konania 4P/18/2024 je taktiež vedené konanie o opakované uloženie výchovného opatrenia aj ostatným 6-tim mal. deťom, kde ide o totožnú matku a ich otca E. B., kde aj u týchto mal. detí je návrh na opakované nariadenia výchovného opatrenia, a to dočasné odňatie mal. detí z osobnej starostlivosti rodičov a nariadenie pobytu v CDR Liptovský Hrádok, za účelom zabezpečenia úpravy rodinných, sociálnych pomerov.

6. Súd poučil účastníkov o ich procesných právach a povinnostiach, vo veci vytyčil pojednávanie, na ktoré sa nedostavila matka mal. detí a kolízny opatrovník, ktorí mali predvolanie riadne a včas vykázané, svoju neúčast' žiadnym spôsobom neospravedlnili, a preto súd pojednával v ich neprítomnosti.

7. Na pojednávaní navrhovateľ ÚPSVaR Stará Ľubovňa, trval na podanom návrhu na opakované uloženie výchovného opatrenia. Uviedol, že mal. deti A. a B. sú t.č. umiestnené na základe neodkladného opatrenia v CDR Liptovský Hrádok, nakoľko matka D. B. a domnelý otec t. č. nemajú vytvorené vhodné životné podmienky pre návrat mal. detí. S deťmi sa však kontaktujú, do zariadenia telefonujú, pýtajú sa na deti. V rámci ich finančnej možnosti chodia aj k deťom na návštevu. Zdôraznil, že bytové podmienky nie sú vhodné, aby sa mal. deti mohli vrátiť naspäť, a preto návrh je naďalej dôvodný. Tunajší úrad vykonával v rodine sociálne šetrenie, posledné sociálne šetrenie bolo spravené dňa 13.02.2024, pri ktorom zistili, že v domácnosti bolo zakúrené, bolo čisto, avšak matka nepreukázala žiadne potraviny a hygienické potreby. Rodina mala taktiež dostatočné množstvo dreva, ktoré bolo pod schodmi. Matka čaká v poradí deviate dieťa a na otázku, či vie, kedy má termín, uviedla, že nevie, nakoľko nebola ani u gynekologičky, takže nevedela povedať, že kedy bude rodiť. V čase šetrenia bol v domácnosti aj starý otec - otec matky, taktiež tam momentálne žije brat matky. Domnelý otec t. č. pracuje v Moldave nad Bodvou, kde si u zamestnávateľa odkladá určitú časť peňazí. Obec Kolačkov vo svojej správe taktiež 12. decembra uviedla, že rodina žije v drevenej chatrči, vchodové dvere sú netesniace, rovnako ako aj okno. Tunajší úrad vykonal 7. februára návštevu mal. detí B. v zariadení. Rodičia zatiaľ iba slovami preukazujú svoj záujem o deti, avšak k reálnym skutkom zatiaľ nedošlo k žiadnym, a to ani v súvislosti s úpravou ich bytových pomerov.

8. Súd vykonal dokazovanie výsluchom navrhovateľa, oboznámil sa s listinnými dôkazmi doloženými do spisu a to správou z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa zo dňa 13.02.2024, správou o priebehu starostlivosti o mal. deti z CDR Liptovský Hrádok zo dňa 04.01.2024, záznamom z vykonanej návštevy v zariadení a záznamom zo zisťovania názoru mal. dieťaťa z ÚPSVaR Stará Ľubovňa zo dňa 07.02.2024, záznamom zo sociálneho šetrenia v prirodzenom prostredí dieťaťa z ÚPSVaR Stará Ľubovňa zo dňa 13.02.2024, správou na účely overenia úrovne starostlivosti o mal. deti z Obce Kolačkov zo dňa 12.12.2024 a zistil, že skutočný stav veci zodpovedá stavu tak, ako je to uvedené v podanom návrhu.

9. Mal. deti A. B., nar. XX.XX.XXXX, B. B., nar. XX.XX.XXXX sú deťmi matky D. B. a domnelého otca E. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorí žijú v družskom vzťahu, z ktorého pochádzajú aj mal. deti – E. B., nar. XX.XX.XXXX, C. B., nar. XX.XX.XXXX, F. B., nar. XX.XX.XXXX, C. B., nar. XX.XX.XXXX, G. B., nar. XX.XX.XXXX, F. B., nar. XX.XX.XXXX.

10. Súd ďalej konštatuje, že z dôvodu zanedbávania starostlivosti zo strany matky mal. detí bolo naposledy rozhodnuté tunajším súdom, na základe návrhu podaného ÚPSVaR v Starej Ľubovni, a to

neodkladným opatrením č.k. 4P/50/2023 zo dňa 24.05.2023 tak, že matke mal. detí bola nariadená povinnosť odovzdať obe mal. detí do starostlivosti zariadenia – CDR Liptovský Hrádok. Od 5.4.2023 sa mal. detí nachádzajú v uvedenom zariadení.

11. Následne súd na základe ďalšieho návrhu ÚPSVaR rozhodol uznesením č.k. 4P/150/2023 zo dňa 05.12.2023 v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia tak, že nariadil ponechať mal. Deti A. a B. B. v starostlivosti CDR Liptovský Hrádok, najdlhšie na šesť mesiacov od právoplatnosti uznesenia. Zároveň navrhovateľovi uložil povinnosť podať návrh vo veci samej a to o opakované uloženie výchovného opatrenia, v lehote do 30.12.2023. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 28.12.2023.

12. Taktiež čo sa týka mal. A. a B., tak správa z CDR Liptovský Hrádok uvádza, že A. toho času navštevuje prvýkrát Materskú škôlku Bublínka, na ulici Čs. brigády, Liptovský Mikuláš. V škôlke je adaptovaná, páči sa jej tam. Taktiež sa jej rozšírila slovná zásoba. Už nenosí plienky a prejavy naviazanosti na matku a otca nie sú prítomné. Maloleté dieťa dovŕšuje vek 3 roky, prechádza do obdobia predškolského veku, avšak jej mentálny a fyzický vývin je na úrovni 1,5 – 2 ročného dieťaťa. Pokiaľ ide o mal. B., jeho fyzický a mentálny vývin je v pásmach normy. Je kŕmený bežnou detskou stravou, ktorá je primeraná k veku. Snaží sa komunikovať, nadväzovať kontakty. Pamäť a pozornosť je dobre rozvinutá, má absolvované povinné očkovania, ktoré však meškajú oproti norme.

Právny stav:

13. Podľa § 28 ods. 1 písm. a) zákona č. 36/2005 Z.z. Zákon o rodine v aktuálnom znení (ďalej len ZoR) súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa.

14. Podľa § 37 ods. 3 ZR, Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak výchovné opatrenia uvedené v odseku 2 nevedli k náprave, súd dočasne odíme maloleté dieťa z osobnej starostlivosti rodičov aj proti ich vôli, osôb, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej starostlivosti podľa § 45 alebo § 48, budúcich osvojiteľov, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do starostlivosti podľa § 103, osvojiteľov alebo poručníka, ktorý sa o maloleté dieťa osobne stará, a nariadi maloletému dieťaťu na účely

- a) zabezpečenia odbornej diagnostiky pobyt v zariadení, ktoré vykonáva odbornú diagnostiku, najdlhšie na šesť mesiacov,
- b) zabezpečenia odbornej pomoci maloletému dieťaťu alebo zabezpečenia úpravy rodinných a sociálnych pomerov maloletého dieťaťa pobyt v zariadení najdlhšie na šesť mesiacov,
- c) zabezpečenia resocializácie drogových a iných závislostí pobyt v zariadení, ktoré vykonáva resocializačné programy pre drogovu a inak závislých.

15. Podľa § 37 ods. 4 ZR, na zabezpečenie účelu výchovného opatrenia alebo na zabezpečenie úpravy rodinných a sociálnych pomerov maloletého dieťaťa počas výkonu výchovného opatrenia podľa odseku 2 alebo podľa odseku 3 súd môže rodičom dieťaťa, osobám, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej starostlivosti podľa § 45 alebo

§ 48, budúcim osvojiteľom, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do starostlivosti podľa § 103, osvojiteľom alebo poručníkovi, ktorý sa o maloleté dieťa osobne stará, uložiť

- a) povinnosť spolupracovať so zariadením podľa odseku 2 alebo podľa odseku 3, s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí, obcou, neštátnym subjektom,
- b) inú povinnosť.

16. Podľa § 37 ods. 7 ZR, súd sleduje vykonávanie výchovných opatrení najmä v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí, obcou, neštátnym subjektom a s príslušným zariadením.

17. Podľa § 37 ods. 8 ZR, súd hodnotí účinnosť výchovného opatrenia priebežne tak, aby pred uplynutím obdobia, ktoré uviedol v rozhodnutí o jeho uložení, zhodnotil splnenie účelu výchovného opatrenia. Súd zruší výchovné opatrenie, ak splnilo svoj účel. Ak je to v záujme maloletého dieťaťa, môže súd rozhodnúť o opakovanom uložení výchovného opatrenia alebo o uložení iného vhodného výchovného opatrenia. Ak súd na základe zhodnotenia účinnosti výchovného opatrenia rozhoduje o opakovanom uložení výchovného opatrenia podľa odseku 3 alebo o uložení iného vhodného výchovného opatrenia

podľa odseku 3 alebo o nariadení ústavnej starostlivosti podľa § 54, môže dočasne upraviť pomery maloletého dieťaťa do právoplatnosti rozhodnutia.

18. Vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania a citované zákonné ustanovenia súd dospel k záveru, že opakované uloženie výchovného opatrenia podľa návrhu navrhovateľa je v najlepšom záujme mal. detí, preto rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozsudku. Na základe šetrenia pomerov na strane rodičov možno konštatovať, že naďalej nie je možný návrat mal. detí do biologickej rodiny. Výchovné opatrenie neplní svoj účel. Rodina naďalej nemá vytvorené vhodné životné podmienky pre návrat maloletých detí do rodinného prostredia, ich domácnosť je zanedbaná, špinavá, nedokáže zabezpečiť základné potraviny a hygienické potreby.

K opakovanému uloženiu tohto výchovného opatrenia súd pristúpil z dôvodu sledovania najlepšieho záujmu mal. detí, ktoré sa opakovane ocitli v situácii, ktorá ohrozuje ich zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin, a preto je potrebné poriešiť mal. detí ďalším ponechaním v zariadení, v ktorom sú umiestnené, preto súd opakovane rozhodol o odňatí mal. detí z osobnej starostlivosti ich matky a opakovane nariadil mal. deťom pobyt v CDR Liptovský Hrádok, najdlhšie na obdobie 6-tich mesiacov. Matke zároveň uložil primerané povinnosti .

19. O trovách konania súd rozhodol v súlade s ust. § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania ak tento zákon neustanovuje inak.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie, a to do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Stará Ľubovňa.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 127 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok), t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, uvedenie spisovej značky tohto konania, uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolanie treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie v časti, v ktorej bola upravená starostlivosť o maloleté dieťa, styk s maloletým dieťaťom alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému dieťaťu, oprávnený môže podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia podľa § 370 a nasl. Civilného mimosporového poriadku.